

Avoin kirje oikeusministeri Antti Häkkäselle, hallinto-oikeustuomarin mahdollisesta esteellisyydestä Helsingin hallinto-oikeuden 3:ssa kilpirauhaskiistaan liittyvässä päätöksessä

Suomen Terveysjärjestö STJ ry lähestyy teitä kilpirauhasen hoitokiistassa, joka on jatkunut Suomessa jo yli kuusi vuotta. Yhdistyksemme on ollut hoitokiistan vuoksi yhteydessä Sosiaali- ja terveysministeriöön sekä useisiin ministereihin ja muihin virkamiehiin vuosien varrella useaan otteeseen ilman minkäänlaista tulosta.

Kilpirauhasen hoitokiistasta on tehty seitsemän kirjallista kysymystä kansanedustajien toimesta, jotka nekään eivät ole vieneet kilpirauhasasiaa eteenpäin.

Lääkäreiltä on rajoitettu lääkäri-oikeuksia tilanteessa, jossa yhtään potilasvahinkoa ei ole tapahtunut eikä kukaan potilas ole valittanut saamastaan hoidosta. Kanteluita ovat tehneet lääkärit, joilla ei ole ollut hoitokokemusta T3-lääkkeellä, joskin he nykyisin myös itse määräävät T3-lääkettä.

15.1.2018 Korkein hallinto-oikeus (KHO) antoi lopulliset päätökset vuosia jatkuneessa kilpirauhasen hoitokiistassa. Näitä päätöksiä oli odotettu niin STJ ry:ssä kuin kilpirauhaspotilaiden piirissä jo pitkään. KHO:n päätökset olivat tyrmäivät. KHO ei perustellut päätöksiä, vaan jätti voimaan Helsingin hallinto-oikeuden (HAO) kaksi lääkäri A:n päätöstä ja yhden lääkäri B:n päätöksen. (Lääkäri A. 15.1.2018 Dnro 1854/2/16 ja 1856/2/16. Lääkäri B. 15.1.2018, Dnro 3208/2/16)

KHO:n päätökset tuntuivat täysin kohtuuttomilta, koska T3-lääkkeen avulla potilaat ovat kuntoutuneet, jopa sairaukseläkkeeltä takaisin työelämään. Eikä kukaan potilas ollut valittanut lääkärin A ja B hoidoista, päinvastoin potilaat ovat antaneet lausuntoja, joissa kertovat voivansa erinomaisesti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätösten jälkeen STJ ry alkoi selvittämään kilpirauhasen hoitokiistaan liittyvää viranomaistoimintaa ja oikeusprosessien kulkua.

Hoitokiistan taustaa

Hoitokiistan keskeisenä asiana on, että Valvira (Valvira on STM:n alainen virasto) pitää T4-lääkettä (Thyroxin) yksinomaisena kilpirauhasen vajaatoiminnan lääkityksenä. Ja T3-lääkettä kokeellisena hoitona, jota ei potilaille tulisi määrätä, vaikka T3-lääke on ollut markkinoilla jo 1950-luvulta lähtien ja kuuluu lääkkeiden turvallisimpaan luokkaan. Lääkäri A:n Valviran päätöksessä 29.6.2015 (s. 13.) sanotaan, ”*yhdistelmähoitoakin on pidettävä kokeellisena hoitomuotona*”.

Valvira on koko kiistan ajan antanut ristiriitaisia lausuntoja kilpirauhasairauksien hoidosta. Julkisuudessa Valvira väittää, että lääkärit voivat määrätä T3-lääkettä potilailleen, ja että sillä ei ole toimivaltaa puuttua lääkärin määräämiin lääkkeisiin. Silti Valvira on rajoittanut usean lääkärin oikeuksia juuri T3-lääkkeen käytön vuoksi.

Lääkäri A vei Helsingin HAO:een Valviran kaksi rajoittavaa päätöstä perusteettomina, koska potilaat saivat suuren avun T3-lääkkeestä, mutta eivät T4-lääkkeestä. Lääkäri A voitti molemmat oikeudenkäynnit Helsingin HAO:ssa 14.1.2014 ja 19.12.2014 (14/0015/6, Dnro 05456/13/6206 ja 14/1163/6, Dnro 02735/14/6206) Päätöksissä todettiin, ettei perusteluja lääkärin toimien rajoittamiselle ollut.

Kyseisten Helsingin HAO:n päätösten jälkeen, Valviran johtaja **Markus Henriksson** (joka on hallinto-oikeusprosessissa vastapuolen asemassa) kävi 26.10.2015 esittelemässä kyseistä kokeellista hoitoa ETENESSÄ. (ETENE on STM:n alainen Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta). Henriksson esitti asian valvontaviranomaisen näkökulmasta ja kertoi, että Valviraan on tullut selvitettäväksi viime vuosina tapauksia, joissa ilmenneiden ongelmien vuoksi se on joutunut puuttumaan yksittäisen lääkärin kliiniseen autonomiaan.

Henrikssonin esitystä oli kuulemassa myös ETENEn varsinainen jäsen hallinto-oikeustuomari **Jaana Hemminki**. ETENEn jäsenet, kuten myös Jaana Hemminki saivat Valviran yksipuolisen selvityksen kokeellisesta hoidosta ja lääkärin oikeuksien rajoittamisen perusteista.

Jaana Hemminki on osallistunut ETENEn kokouksiin, jossa on käsitelty kokeellista hoitoa 8 kertaa. (29.10.2014, 11.2.2015, 19.5.2015, 14.9.2015, 26.10.2015, 15.12.2015, 28.1.2016, 7.3.2016). 29.10.2014 ETENE kokouksessa mainitaan mm., että kokeellista hoitoa on ratkottu oikeusteitse. 7.3.2016 ETENESSÄ valmisteltiin kokeellisen hoidon kannanottoa, jossa Hemminki oli mukana.

ETENE antoi 21.3.2016 kannanoton kokeellisesta hoidosta.

https://etene.fi/documents/1429646/2056382/KANNANOTTO_kokeellinen_hoito_pdf.pdf/1e0f80a5-7b7a-42ea-ac7a-57353ae7e109/KANNANOTTO_kokeellinen_hoito_pdf.pdf

Jäsenyys ETENESSÄ on Hemmingin sivutoimi. Valtion virkamieslaki 18 § mukaan ”*virkamies ei saa sivutoimensa vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään*”.

Vain kuukausi ETENEn kokeellisen hoidon kannanotosta, hallinto-oikeustuomari Jaana Hemminki oli Helsingin HAO:ssa antamassa langettavat päätökset lääkärille A ja myöhemmin lääkärille B.

25.4.2016 Jaana Hemminki oli osallisena Helsingin hallinto-oikeuden päätöksissä, jossa lääkäri A:lle jäivät voimaan Valviran langettamat lääkärin ammatinharjoittamisen kaksi rajoittavaa päätöstä (16/0396/6, Dnro 02900/15/6206 ja 16/0397/6, Dnro 06291/15/6206).

Kysymyksessä oli samaan kokonaisuuteen liittyvä lääkärinoikeuksien rajoittaminen kuin kahdessa ensimmäisessä Helsingin HAO:n päätöksessä, jossa lääkäri A voitti. Kyseiset tuomarit, eivät olleet saaneet Valviran etukäteisinformaatiota, joka olisi vaikuttanut heidän päätöksentekoonsa.

26.8.2016 Helsingin HAO:ssa Jaana Hemminki oli osallisena myös lääkäri B:lle antamassa päätöksessä, jossa lääkäri B:lle jäi voimaan Valviran langettama lääkärin ammatinharjoittamisen rajoittava päätös, joka koski niin ikään T3-lääkitystä (16/0781/6, Dnro 07661/15/6206).

Oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa 6 ja 7 § tuomarin esteellisyydestä sanotaan: Tuomari on esteellinen, jos hän on asianosaisena samanlaisessa asiassa viranomaistoiminnassa ja tämän asian laatu tai käsiteltävänä olevan asian ratkaisun vaikutus tuomarin asiaan antaa perustellun aiheen epäillä tuomarin puolueettomuutta asiassa.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1734/17340004#L13>

Vastaavan tyyppinen päätös esteellisyydestä on tehty KHO:ssa 22.8.2018. Esteellisyyden kannalta ratkaisevaa oli KHO:n mukaan se, että henkilö oli käsitellyt kansainvälistä suojelua koskevia asioita sekä Maahanmuuttovirastossa, että hallinto-oikeudessa, vaikkakin eri ajankohtina.

<http://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/vuosikirjapaatokset/vuosikirjapaatos/1534747729269.html>

Vallan kolmijako-oppi

Demokratian peruspilarina pidetään Vallan kolmijako-oppia, jonka tarkoituksena on estää vallan väärinkäytökset. Väärinkäytön estämiseksi lainsäädäntövalta, tuomiovalta ja toimeenpanovalta ovat siinä erotettu toisistaan, etteivät ne sekoittuisi keskenään.

Kansallisessa lainsäädännössä tuomioistuinten riippumattomuus on turvattu perustuslain (731/1999) 3 §:ssä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

STJ ry:n selvityksissä on käynyt yksiselitteisesti ilmi, että hoitokiistaan liittyy myös vallan kolmijaon hämärtyminen. Selvityksessä ilmeni, että kansanedustajat ja oikeusoppineet ovat aika ajoin kiinnittäneet huomiota vallan kolmijaon toteutumattomuuteen, mutta se ei ole johtanut mihinkään toimenpiteisiin viranomaisten taholta.

Kansanedustaja James Hirvisaari on ottanut kantaa vallan kolmijaon periaatteeseen kirjallisessa kysymyksessään 1203/2014 vp KK 1203/2014 vp

”Perusoikeuksien suoja on oikeusvaltiona pidetyssä Suomessa yllättävän heikko. Nykyinen puutteellinen järjestelmä rikkoo myös vallan kolmijaon periaatetta.”

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=kk+1203/2014>

Kansanedustaja Tuija Braxin kirjallinen kysymys KK 1011/2002 vp - Tuija Brax /vihr ym.

“Vallan kolmijako-oppi on suomalaisen valtion kulmakiviä. Yksi sen keskeinen osa on se, että tuomioistuimet ovat toimeenpano- ja lainsäädäntövallasta riippumattomia. Tuomioistuinten riippumattomuus on suojattu niin perustuslaissamme kuin myös kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa “

Pääministeri Paavo Lipposen vastaus Tuija Braxille Eduskunnassa

“Olennaista tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta on nimenomaan kielto, jonka mukaan esimerkiksi hallitusvallan edustajat eivät saa pyrkiä vaikuttamaan yksittäisiin ratkaisuihin”.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/kk_1011+2002.pdf

Kilpirauhasen hoitokiistassa on toteutunut Vaasan yliopiston professori Ari Salmisen määritelmän mukaisesti rakenteellinen korruptio.

Piilo korruptio Suomessa: Mitä kansalaiset kertovat?

https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-740-8.pdf

Rakenteellinen korruptio: Kartoitus riskitekijöistä ja niiden hallinnasta Suomessa

https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-619-7.pdf

Epäeettisestä tuomittavaan: korruptio ja hyvä veli -verkostot Suomessa

https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-429-2.pdf

Professori Jyrki Virolainen on käsitellyt usein blogissaan Suomen oikeuslaitosten toimintaa

Professorit Kaarlo Tuori mainitsee Jyrki Virolaisen blogissa: *"Suomessa ei ole juuri koskaan mietitty, mitä vallan kolmijako tarkoittaa tuomioistuimien ja hallitusvallan välisissä suhteissa sekä tuomioistuimien ja lainsäädäntövallan välisissä suhteissa. On vain oltu tyytyväisiä siihen, että vallan kolmijako on kirjoitettu perustuslakiin, mutta sen toteutuminen käytännössä on ontunut."*

<http://jyrkivirolainen.blogspot.com/2011/05/433-oikeusvaltio-horjumassa.html>

Helsingin HAO:n kolme viimeisintä tuomiota ovat lääkärrien oikeusturvan kannalta kestäättömiä. Tilanne on myös potilaiden kannalta katastrofaalinen, koska potilaat ovat menettäneet hoitavan lääkäriensä ja jääneet ilman tarvitsemaansa T3-lääkettä.

Yksittäisten ihmisten tai järjestöjen vastuulle ei voida jättää tuomareiden esteellisyyden ja puolueettomuuden selvittämistä.

Edellä esitettyjen vakavien oikeusturvaan liittyvien puutteiden johdosta Suomen Terveysjärjestö STJ ry esittää oikeusministeri Antti Häkkäselle seuraavat kysymykset ja odottaa niihin vastaukset.

1. Aikooko oikeusministeri selvittää tai pyytää selvitystä ao. viranomaiselta, onko hallinto-oikeustuomari Jaana Hemminki ollut esteellisenä tekemässä päätöksiä lääkäreille A ja B Helsingin hallinto-oikeudessa?
2. Aikooko oikeusministeri ryhtyä toimiin, jotta kansalaisten/potilaiden oikeusturvaa heikentävät tuomareiden sivutoimet lakkautetaan?
3. Aikooko oikeusministeri ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta vallan kolmijako-oppi toteutuu suomalaisessa vallankäytössä ja oikeusistuimissa kuten EU edellyttää?

Porissa 27.8.2018

Kunnioitavasti

Merja Lindström pj
Suomen Terveysjärjestö STJ ry